

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ

МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

ВИПУСК 12

Науковий збірник факультету мистецтв

Умань
ПВКП «АЛМІ»
2019

Редакційна колегія:

Терешко І. Г. – декан факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук, доцент (*головний редактор*);

Андрощук Л. М. – завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук, професор;

Музика О. Я. – завідувач кафедри образотворчого мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук, доцент;

Семенчук В. В. – завідувач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, заслужений працівник культури України, доцент;

Бай Ю. М. – завідувач кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч культури України, професор;

Калибська В. С. – доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук, доцент;

Побірченко О. М. – доцент кафедри образотворчого мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук, доцент (*відповідальний редактор*).

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 5 від 28 листопада 2019 року)*

М65 Мистецтвознавчі студії : науковий збірник факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / редкол.: Терешко І. Г., Андрощук Л. М., Музика О. Я. [та ін.]. – Умань : АЛІМІ, 2019. – Вип. 12. – 208 с.

У збірнику опубліковані матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи» та V Міжнародної науково-практичної конференції «Молодь, освіта, наука та мистецтво», в яких розкрито актуальні питання мистецької освіти та окреслено вектор її національного розвитку.

Розраховано на спільного науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, учителів та студентів – усіх хто цікавиться проблемами сучасної мистецької освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ЗМІСТ

Альошкіна С. В. МИСТЕЦТВО БАТИКУ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	9
Базильчук Л. В. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ.....	13
Балдинюк Д. І., Балдинюк О. Д. ПЕДАГОГ ЯК СУБ'ЄКТ МИСТЕЦЬКОГО СПІЛКУВАННЯ: СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ.....	16
Балдинюк Н. А. ГОЛОСОВИЙ АПАРАТ УЧИТЕЛЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ.....	19
Білич О. В. РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	21
Бойко І. М. АНАЛІЗ ТВОРЧО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНОГО ПЕДАГОГА-ПІАНІСТА М. ЛИСЕНКА. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ.....	27
Волковінська Л. Г. ФЕНОМЕН ФОРТЕПІАННОЇ СПАДЩИНИ ІВАНА КАРАБИЦЯ.....	31
Волошин П. М. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВОКАЛІСТА.....	34
Горчинська Т. С. ПЕДАГОГІЧНИЙ МАЛЮНОК ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	37

Мусеровська Л. О. ВИХОВНИЙ ТА РОЗВИВАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА ЗАНЯТТЯХ СОЛЬНОГО СПІВУ.....

Мушкевич Л. В. ІНСТРУМЕНТАЛЬНА МУЗИКА ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ.....

Олійник Т. І., Біленький А. С. КРИТЕРІЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ СТУДЕНТІВ-ПІАНІСТІВ ДО МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....

Олійниченко О. В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ШКОЛЯРІВ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТИЛІЗОВАНОГО ДЕКОРАТИВНОГО МАЛЮВАННЯ.....

Пічкур М. О. ОБРАЗОТВОРЧА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКОЇ ГАЛУЗІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ПЕРІОДУ ПОЧАТКУ СТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.....

Побірченко О. М., Толстогузова Л. С. СУЧАСНИЙ ХУДОЖНИЙ ТЕКСТИЛЬ.....

Прилуцький Я. Ю., Калабська В. С. ГІТАРНЕ МИСТЕЦТВО НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ У ХІХ СТОЛІТТІ.....

Прокулевич О. В. ВПЛИВ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ДИРИГЕНТА НА ФОРМУВАННЯ ЙОГО ДИРИГЕНТСЬКОЇ ТЕХНІКИ.....

Пшемінська Л. О. МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИКОЛИ ЛЕОНТВИЧА В ТУЛЬЧИНЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ХОРІ.....	140
Рачинська А. О. ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ХУДОЖНІХ ТРАДИЦІЙ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	146
Семенова О. В., Бикова О. В. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ВАЖЛИВА СКЛАДОВА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	150
Семенчук В. В. ОСОБЛИВОСТІ ОБРОБКИ ТА АРАНЖУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ.....	155
Середенко А. В. РОЗПИС НА СКЛІ ЯК ВИД ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА.....	159
Сирота З. М., Сирота В. М. НАБУТТЯ ІНТЕРКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ СТВОРЕННЯ МИСТЕЦЬКО-ОСВІТНІХ ПРОЕКТІВ.....	163
Тарасюк Л. М. ВПЛИВ СПІВУ НА МУЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ДИТИНИ.....	169
Терешко І. Г. ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ УМАНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ: ІСТОРІЯ, ПОШУКИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....	172

повинен відповідати фізіологічним, вокальним і віковим можливостям дітей.

На музичному занятті відбувається комплексний розвиток індивідуально-психічних здібностей дитини — слуху, музичної пам'яті, ритму. Основним принципом вивчення будь-якого музичного матеріалу є напрям — від цікавості до поглиблення знань. Заняття, що будується на ігрових принципах, повинне мати інформативну цінність і імпровізаційну структуру, а поступове ускладнення завдань підготує дитину до самостійної творчої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Вацьо М.М. Український дитячий музичний фольклор у художньому розвитку молодших школярів // Навчально-методичний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, учителів мистецьких дисциплін загальноосвітніх шкіл та вихователів дошкільних закладів / Автор М. В. Вацьо. – Вінниця, 2015. – 120 с.
2. Гулая Т.Н. Стильові особливості і виховне значення дитячого музичного фольклору // Збірник статей Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні і практичні аспекти розвитку наукової думки в сучасному світі» - Уфа: АЕТЕРНА, 2015. - С. 280-282.

УДК 378.096:7](09):378.4(477)УДПУ](06)

Терешко І. Г.

ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ УМАНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ: ІСТОРІЯ, ПОШУКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Важлива роль у сучасних державотворчих процесах належить мистецькій освіті як специфічній освітній галузі. Саме через неї реалізуються актуальні завдання збереження духовної спадщини народу, формується естетична культура особистості.

У працях С. М. Волкова, І. А. Зязюна, І. Ф. Ляшенка, О. Г. Майорової, О. І. Малозьомової, С. І. Нікуленко, О. В. Овчарук, О. М. Олексюк, Г. М. Падалки, О. П. Рудницької, Л. Л. Савицької, Р. Т. Шмагала, В. Д. Шульгіної, О. П. Щолокової та інших розглядаються питання історії мистецької освіти, здійснюється аналіз діяльності окремих закладів мистецької освіти, проблем підготовки фахівців у галузях музичного, ореографічного образотворчого мистецтва.

Історія створення факультету бере свій початок з 1989 року. Підготовку вчителів початкових класів, які освоювали додаткові мистецькі спеціальності («музика», «образотворче мистецтво») здійснювала кафедра музики і образотворчого мистецтва (на факультеті початкової освіти), яку очолював кандидат педагогічних наук, доцент Балдинюк Дмитро Іванович. У 1992 році на факультеті підготовки вчителів початкових класів було здійснено перший набір студентів на додаткову спеціальність «хореографія». У 1997 році створили кафедру МОМХ (музики, образотворчого мистецтва і хореографії). У вересні 2003 року на базі навчально-наукового Інституту соціальної та мистецької освіти створено мистецько-педагогічне відділення.

Як самостійний підрозділ факультет функціонує з 2005 року. Спочатку факультет складався із трьох кафедр – кафедри музикознавства та вокально-хорових дисциплін (завідувач – кандидат педагогічних наук, доцент Балдинюк Д. І.), кафедри хореографії та музінструмента (завідувач – заслужений працівник культури України Пономарьов Ю. В.), кафедри образотворчого мистецтва і художньо-трудової діяльності (завідувач – кандидат педагогічних наук, доцент Сирота В. М.). У 2012 році було створено: кафедру хореографії та художньої культури (завідувач – кандидат педагогічних наук, доцент Андрушук Л. М.), кафедру образотворчого мистецтва (завідувач – кандидат педагогічних наук, доцент Музика О. Я.); у 2014 році створено кафедру інструментального виконавства (завідувач – доктор педагогічних наук, професор Устименко-Косоріч О. А.).

У 2015 році мистецько-педагогічний факультет реорганізовано у факультет мистецтв. У різні часи важливий внесок у становлення і розвиток факультету та його утвердження зробили І. Д. Фицик

(кандидат філософських наук, доцент, декан мистецько-педагогічного факультету упродовж 2005 – 2012 рр.), О. В. Дудник (кандидат історичних наук, доцент, декан мистецько-педагогічного факультету протягом 2012 – 2015 рр.), Л. П. Ятло (заслужений працівник культури України, декан факультету мистецтв упродовж 2015 – 2016 рр.).

У літописі факультету залишили вагомий слід викладачі – художник-графік, член Національної спілки художників України Клещар Г. А., заслужений працівник культури України Костриця В. В., балетмейстер Піддубний Г. О., хормейстери Буланов І. М., Андруник І. М., Купчик А. Т. та ін. На факультеті працювали (за сумісництвом) відомі в Україні спеціалісти в галузі мистецької педагогіки професори – Рудницька О. П., Щолокова О. П., Семешко А. С., Колосок О. П., був запрошений для роботи народний артист України, проф. Гнатюк М. В.

Сьогодні на факультеті навчається 536 студентів денної та заочної форми навчання за спеціальностями: 014. Середня освіта (Музичне мистецтво), (Образотворче мистецтво), (Хореографія); 025. Культура і мистецтво. Музичне мистецтво; 024. Культура і мистецтво. Хореографія.

Зміст підготовки кадрів факультету мистецтв змінюється відповідно до професійної діяльності вчителів мистецьких дисциплін. З цією метою постійно розширюється спектр спеціалізацій, які отримують випускники. Підготовку фахівців здійснюють чотири кафедри факультету:

- музикознавства та вокально-хорового мистецтва (завідувач – заслужений працівник культури України, доцент Семенчук В. В.);
- образотворчого мистецтва (завідувач – кандидат педагогічних наук, доцент Музика О. Я.);
- хореографії та художньої культури (завідувач – кандидат педагогічних наук, професор Андрущук Л. М.);
- інструментального виконавства (завідувач – кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України Бай Ю. М.).

У підготовці фахівців задіяно 56 працівників, з них: 5 докторів наук, 7 професорів, 3 народних артисти України, 1 заслужений

працівник освіти; 4 заслужених працівників культури України, 2 заслужених діячів мистецтв України, 26 кандидатів наук, доцентів.

Студенти факультету беруть участь у різноманітних міжнародних програмах, які передбачають стажування та відкривають перспективи в одержанні паралельної освіти за кордоном (у Польщі, Португалії, США, Англії).

Дієвою формою профорієнтаційної роботи є регіональні олімпіади мистецтв, всеукраїнський фестиваль-конкурс «Квітнева феєрія», фестиваль-ярмарок «Відкритий простір творчості», мистецький проект «Обдарована родина – обдарована дитина», які щорічно проходять на базі факультету мистецтв.

Навчання на факультеті передбачає не тільки набуття високого рівня виконавської та педагогічної майстерності, а й оволодіння методикою науково-дослідної діяльності. На факультеті створено Регіональний науково-творчий центр художньої освіти і майстерності (керівник – проф. Пічкур М. О.), діяльність якого спрямована на наукові дослідження актуальних проблем мистецької освіти у закладах вищої та середньої освіти, пропаганду передового досвіду навчання мистецтву, формування художньої майстерності майбутніх фахівців мистецького профілю, презентацію здобутків майстрів мистецтв і творчих колективів. Студенти факультету працюють у 6 наукових гуртках і 12 проблемних групах, щорічно випускають збірних наукових досліджень.

На базі факультету постійно відбуваються міжнародні, всеукраїнські, регіональні конференції та семінари, функціонує Мала академія народного мистецтва.

Поряд із навчально-виховною та науковою роботою на факультеті успішно ведеться художньо-творча, концертна діяльність. Відомі в Україні та за її межами мистецькі колективи – народний аматорський колектив «Гонта» (художній керівник – заслужений працівник культури України Купчик В. А.), народний аматорський колектив «Софія» (художній керівник – заслужений працівник культури України Семенчук В. В.), народний аматорський ансамбль сучасного танцю «Візаві» (художній керівник – професор Андрощук Л. М.), народний аматорський

ансамбль народного танцю «Яворина» (художній керівник – доцент Куценко С. В.), народний хор «Кобзар» (художній керівник – заслужений працівник культури України Семенчук В. В.), народний ансамбль «Музичні візерунки» (художній керівник – доцент Гусак В. А.), народний аматорський ансамбль «Акварелі» (художній керівник – доцент Калабська В. С.), народний аматорський інструментальний дует «Ренесанс» (художній керівник – доцент Радзівіл Т. А.), народний аматорський колектив профспілок України «Молодіжний камерний хор» (художній керівник – Прокулевич О. В.), народний аматорський колектив профспілок України – ансамбль гітаристів (художній керівник – Коваленко А. С.) та ін. – стали навчальними лабораторіями, де студенти вдосконалюють набуті фахові знання та навички. Колективи неодноразово були володарями Гран-прі, переможцями (дипломантами, лауреатами, призерами) міжнародних та всеукраїнських конкурсів і фестивалів.

На факультеті активно працюють студентська рада, старостат студентський деканат. Органи студентського самоврядування мають широкий спектр прав і можливостей щодо участі в управлінні УДПУ імені Павла Тичини, а саме: беруть участь у вчених радах факультету й університету, організують та проводять наукові, культурно- масові, спортивні, оздоровчі та інші заходи, сприяють працевлаштуванню студентів тощо. Студентська рада факультету проводить широкомасштабні інформаційно-організаційні, культурно-масові, спортивно-оздоровчі заходи, як популярні і затребувані студентами факультету та університету в цілому. Основні напрямки діяльності студдеканату спрямовані на розв'язання проблем навчального, соціально-побутового характеру, організацію дозвілля, фінансово-юридичну підтримку тощо. Членів студентської ради факультету постійно обирають членами студентського парламенту університету; вони активно працюють на всеукраїнському рівні.

Компетенції, набуті на факультеті мистецтв, дають змогу випускникам успішно працювати на теренах педагогічної та мистецької діяльності в Україні та за кордоном, проявляти себе у

сферах культури і науки. Чимало випускників факультету закінчили аспірантуру, докторантуру, отримали вчені звання доцентів, професорів, заслужених працівників культури і працюють у закладах вищої освіти України, у мистецьких центрах, інституціях естетичного профілю, а також диригентами, артистами (солістами хорового колективу, оркестрової групи, хореографічних ансамблів та ін.), балетмейстерами, менеджерами соціокультурних заходів.

Потужний науково-педагогічний потенціал, сучасна матеріально-технічна база, новітні технології навчання та індивідуалізація навчального процесу дозволяють нам готувати фахівців із належним рівнем професійної підготовки. За 30 років свого існування факультет підготував близько 3-х тисяч учителів мистецьких дисциплін. Наші випускники:

- володіють цілісними, системними знаннями в галузі мистецтва;
- адаптовані до сучасних соціокультурних потреб;
- виконують нові професійні ролі і функції;
- уникають стереотипізації і шаблонів;
- креативні, готові до пошуку нового;
- інтелектуально мобільні;
- здатні до конструювання творчих проєктів;
- конкурентоспроможні на ринку праці.

У сучасних умовах реформування освітньої сфери перед факультетом мистецтв стоять серйозні завдання з консолідації зусиль на подальше утвердження мистецької освіти, у центрі уваги якої – підготовка вчителів, працівників культури на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного, діяльнісного підходів та поліхудожнє виховання здобувачів вищої освіти.

Перспектива розвитку факультету пов'язана з подальшим упровадженням принципу вільної творчої освіти, удосконаленням наявних бакалаврських та відкриттям нових магістерських програм, запровадженням нових спеціальностей, розширенням міжнародного співробітництва.

Список використаних джерел:

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія. К.: Промінь, 2006. 432 с.
2. Орлов В. Ф. Система розвитку професійної культури вчителів мистецьких дисциплін. *Наукові записки Кіровоградського держ. пед. ун-ту ім. В. Винниченка*. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград, 2002. Вип.45. Ч. II. С. 55 – 59.
3. Рожок В. Мистецька освіта і Болонський процес. *Урядовий кур'єр*. 2005. 4 серпня. С. 4.
4. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. пос. Тернопіль: Навч. книга-Богдан, 2005. 360 с.
5. Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти: *Зб. матеріалів науково-методичного семінару*. Чернівці: Зелена Буковина, 2008. 288 с.

УДК 378.6:[687.01:374-025.12

Тригуб О. Л.

ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ ДО САМООСВИТИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВИТИ

Сьогодні, в умовах постійних динамічних змін, що пов'язані з глобалізацією, інтеграцією та диверсифікацією суспільства, професійна підготовка майбутніх дизайнерів набуває особливого соціокультурного значення. Вона орієнтується на новітні тренди у моді та запити споживачів, на впровадження новітніх науково-технічних досягнень, технологій, матеріалів, створює естетично-привабливе і комфортне для людини середовище. Важливу роль в цьому контексті відіграють уміння працівника своєчасно реагувати на зазначені зміни, при потребі знаходити необхідну інформацію, постійно вдосконалювати свій професійний рівень шляхом самоосвіти. Міждисциплінарний підхід, набуває актуальності, оскільки, по-перше, дозволить наблизити зміст дисциплін та їх спрямування до реалій ринкової економіки й, по-друге, сформулювати